

На нашій совісті найцінніше, Що є в світі – людина. В.О.Сухомлинський. Думку про необхідність диференційованого підходу до навчальної діяльності школярів не раз висловлював у своїх працях В.О. Сухомлинський: «Розумова праця – це глибоко індивідуальний процес, який залежить не тільки від здібностей, але і від характеру, і від багатьох інших умов».

Вчити добре всіх і кожного зокрема, реалізуючи творчі ідеї

В.О. Сухомлинського, дає можливість диференційована робота з учнями.

Враховуючи індивідуальні особливості школярів, можна успішно використовувати внутрішньокласову диференціацію, що дає можливість кожній дитині відчувати велику радість своїх маленьких перемог.

На мою думку, диференціація навчання в усіх своїх різноманітних проявах повинна стати засобом для досягнення всіма учнями як мінімум базового рівня освіти, необхідного для свідомого вибору ними професії або сфери діяльності.

Соціальна необхідність диференціації навчання викликана прагненням до найбільш повного і раціонального використання можливостей кожної особистості, демократизацією суспільства і суспільного життя, що, в свою чергу, передбачає демократизацію школи і гуманізацію навчання в ній.

За роки педагогічної діяльності я дійшла висновку, що одним із вирішальних напрямків гуманізації навчання є диференціація відповідно до вікових особливостей учнів, їхніх здібностей і можливостей.

Математика – це складна наука, яка вимагає неабияких знань, умінь, навичок. Тому я, насамперед, вважаю, що процес керування самостійною математичною діяльністю учня є трудомістким, що потребує часу і зусиль. В своїй роботі я практикую реалізацію даного процесу за допомогою використання «системи підказок», яка бере на себе функції вчителя.

Пропонуючи учневі виконати роботу творчого характеру, розв'язати нестандартне завдання високого рівня складності, я повідомляю, що можна користуватися «системою підказок». Дана система - набір конвертів, в кожний з яких я помістила фрагмент «замаскованої» інструкції до роботи, прямі підказки. Нумерація йде за ступенем зростання «допомоги з боку підказки». Працюючи над завданням, учень самостійно вирішує, до якого етапу він не буде користуватися «підказками», а на якому - вони стануть необхідними. Користуючись «допомогою», учень віднімає, відповідно, бали від загальної кількості, яку можна отримати за виконану роботу, виконавши завдання цілком самостійно – отримує повну кількість балів, знайшовши різні способи розв'язку, додає до отриманої суми ще певну кількість балів.

Використовуючи в своїй практиці «систему підказок», дійшла висновку, що це дозволяє пропонувати нестандартні завдання навіть тим учням, наявний рівень розвитку

здібностей яких ще не досить високий, тобто дає можливість залучити до роботи всіх учасників навчального процесу, підвищити їх інтерес і пізнавальну активність.

При вивченні теми «Подібність трикутників» учням пропоную усунути виявленні під час самостійної роботи недоліки. А саме, учні, які одержали менше, ніж 6 балів, самостійно повторюють теоретичний матеріал, використаний у завданнях першої частини самостійної роботи. Після короткого теоретичного опитування учні розв'язують задачі, використовуючи «систему підказок», аналогічні до завдань першої частини самостійної роботи.

Повну «підказку» видаю всім учням наприкінці розв'язування, з метою продемонструвати, що вірна відповідь може бути записана різними способами, а також для здійснення ними самоконтролю.

Використання «системи підказок» надає мені можливість:

1. Залучити до творчої роботи всіх учнів.
2. Здійснити диференційований підхід до навчання.
3. Формувати навички самоорганізації в школярів.
4. Здійснити мобільний зворотній зв'язок, полегшити розв'язання проблеми контролю.
5. Знизити рівень перевантаження учнів і вчителя.

За девіз у своїй педагогічній діяльності мені служать слова великого педагога В.О.Сухомлинського: «Якщо в педагогічному колективі є закоханий у свій предмет вчитель математики, який не обмежується уроком, то серед учнів обов'язково знайдуться здібні».

Щоб зацікавити дітей своїм предметом, я багато часу відвожу на самопідготовку. Знайомлюсь із досвідом передових вчителів-математиків, шукаю ефективні форми та методи роботи з учнями. Цікаві ідеї реалізую під час проведення уроків, намагаюсь добитися максимальних результатів від поданого матеріалу.

Із своєї практики дійшла висновку, що необхідною умовою досягнення всіма учнями бажаних результатів навчання є проведення групових та індивідуальних консультацій. Проведення останніх потрібно планувати завчасно, відповідно до особливостей засвоєння знань, складності формування умінь та навичок з конкретної теми програми та індивідуальних особливостей класу. Своєчасне усунення недоліків у засвоєних знаннях, навичках, уміннях учнів сприяє закріпленню раніше сформованих знань та готує до успішного формування нових.

Якщо недоліки в знаннях, вміннях, навичках виявлені у невеликій кількості учнів класу чи одного учня, то з такими дітьми я проводжу індивідуальні консультації або об'єдную

учнів у групі і проводжу загальну консультацію, використовуючи допомогу двох-трьох консультантів-учнів. Так під час вивчення теми "Звичайні дроби" в 6 класі індивідуальні і групові консультації допомагають учням в повній мірі засвоїти дану тему.

Перед проведенням контрольної роботи, додому учням задаю завдання, подібні до тих, які будуть при виконанні контрольної. В разі потреби, для учнів, у яких виникли труднощі, також проводжу консультацію у формі відповідей на поставлені учнями питання. Я намагаюсь робити так, щоб відповіді давали діти, які добре володіють програмовим матеріалом. Моє пояснення звучить в тому випадку, коли ніхто з присутніх не знає відповіді. Така форма роботи дає позитивний результат, оскільки діти зацікавлені в тому, щоб самим відповісти, доказати всім, і в першу чергу собі, що він добре володіє вивченим матеріалом.

Я переконалась, що при методично грамотній організації навчальної роботи на уроках у співвідношенні зі своєчасними проведеннями консультацій, як правило, всі успішно справляються із завданнями контрольної роботи обов'язкового рівня.

Вважаю, що проведення консультацій є ефективним якісним доповненням до уроків, коли їх проводити своєчасно і систематично, з урахуванням потреб кожного учня.

Досить раціональним і ефективним засобом є введення рівневої перевірки знань учнів по вивченій темі. До такого виду контролю я відношу диференційовані контрольні роботи, а в старших класах - ще й рівневі заліки.

Технологія проведення рівневого заліку передбачає, що учні знають свій рівень підготовки. Це означає, що вони свідомо вибирають, які завдання потрібно розв'язати в першому, другому або третьому рівні. Перед проведенням рівневого заліку повідомляю учням, що матеріал третього рівня містить завдання обов'язкового мінімуму, матеріал другого рівня – середньої складності, а першого рівня – вище середньої складності.

При підготовці проведення заліку проводжу таку роботу:

1. Підбираю рівневі завдання, розбиваючи їх за рівнями складності.
2. Готую учнів-консультантів, які б допомагали учням класу у підготовці до заліку, а також до організації та проведення заліку.
3. Знайомлю учнів-консультантів з технологією перевірки знань учнів.
4. Розбиваю учнів класу на умовні групи за рівнями підготовленості та з урахуванням думки кожного учня щодо його рівня знань.
5. Готую шкалу оцінювання рівня знань учнів.

Готуючи учнів до заліку, обов'язково знайомлю їх з питаннями, що виносяться на залік, як теоретичними так і практичними.

Для проведення залікового уроку розділяю клас на групи. За кожною групою закріплюю учня-консультанта зі складу тих учнів, які достроково склали залік, виконавши завдання першого рівня. Керівник групи має право допомагати своїм «підопічним», але надаючи допомогу учневі, може зняти з нього певну кількість балів. Учні-консультанти, залежно від підготовки своїх «підопічних», додатково одержують певну кількість балів.

При вивченні теми «Ознаки подібності трикутників» на рівневий залік відводиться два уроки. Перший урок - контрольна робота, а другий - теоретичний залік.

Залік проходить у вигляді гри і школярі з задоволенням готуються до нього, що дозволяє добре систематизувати, узагальнити і закріпити знання учнів по темі. Я переконана, що такий вид роботи дає можливість кожному учневі чи групі учнів виконувати посильне для себе завдання і в разі потреби отримати допомогу консультантів.

К.Д. Ушинський у своїх працях відзначає, що великий успіх навчання у систематичному повторенні вивченого матеріалу, постійному зв'язку нового матеріалу зі старим. Не всі відразу починають проявляти інтерес до нового, включаються в активну пізнавальну діяльність. Деяким необхідна індивідуальна допомога в осмисленні того, що вони вже знають, тому підготовку учнів до вивчення нового матеріалу також треба диференціювати, оскільки діти мають різні загально-навчальні уміння і навички, різний рівень знань.

Актуалізацію здійснюю через систему вправ, одночасно діагностуючи наявні знання, навички, вміння, усуваючи виявлені прогалини в них. Учні усно розв'язують вправи, а я записую результати на дошці. Якщо відповідь правильна, то інший учень пояснює, на основі якого теоретичного матеріалу виконане завдання. Також він формулює при цьому відповідне означення (властивість, правило). Якщо ж учень, розв'язавши вправу, отримав неправильний результат, то однокласники, які це помітили, ставлять йому запитання: «Яким теоретичним фактом користувався?» Якщо теоретичний факт вказується правильно, то той, хто допустив помилку, пояснює хід розв'язування і тим самим виявляється характер помилки (допущеної в результаті міркувань чи неувважності). Якщо ж теоретичний факт обрано неправильно, то ті самі учні пропонують товаришеві сформулювати означення або потрібну властивість. Наприклад, актуалізацію опорних знань в 11 класі з теми «Об'єми тіл обертання» проводжу у вигляді гри «Щасливий випадок». Учніям ставлю запитання, на які вони дають відповідь по черзі. Якщо учень не може дати відповідь він говорить: «Далі», і це запитання я задаю наступному учневі.

При такій організації актуалізації опорних знань активно задіяні всі групи учнів. При цьому актуалізуються прийоми розумової діяльності. Знайти помилку в міркуваннях, зорієнтуватися на використанні якого теоретичного матеріалу вона допущена, сформулювати чітке запитання, що допоможе її усунути, усе це не меншою мірою сприяє розвитку логічного мислення, систематизації знань, розвитку культури математичного мовлення.

Учні з низьким рівнем навченості в цей час, окрім розв'язування вправ, мають можливість здійснювати самоконтроль, отримувати оперативну допомогу в разі допущення помилки і, тим самим, бути активно включеним в навчальну діяльність. Принциповою особливістю диференціації на уроках в межах одного класу є те, що поділ учнів на групи не постійний. Учні не знають про те, до якої групи кожен з них входить в даний час. Це сприяє встановленню в класі атмосфери товариськості, взаємодопомоги, доброзичливості.

Досвід організації роботи на основі впровадження диференціації навчання на кожному етапі уроку та в позаурочній роботі дає певні позитивні результати. За останні 5 років мною було підготовлено 7 призерів районних олімпіад з математики. В 2011-2012 н.р. дві учениці були нагороджені дипломами учасників МАН. В 2014 році двоє моїх вихованців Мільченко О. та Бочаров Р. пішли по моїм стопам і вступили до педагогічних університетів на фізико-математичний факультет.

Беру активну участь у методичній роботі: виступаю з доповідями, ділюся досвідом роботи, проводжу відкриті уроки, є керівником шкільного методичного об'єднання учителів природничо-математичного циклу та керівником районного методичного об'єднання вчителів математики. Методичне об'єднання під моїм керівництвом в 2014 році стало переможцем районного конкурсу шкільних методичних об'єднань.

Як класний керівник 9-го класу багато уваги приділяю згуртуванню дитячого колективу, формуванню в учнів загальнолюдських якостей. З учнями будую відносини на принципах довіри, взаєморозуміння. В 2012 році брала участь в районному конкурсі класних керівників і посіла II місце.

Отже, проаналізувавши свою педагогічну діяльність, різні форми та методи, дійшла висновку, що диференційована робота з учнями дає можливість, реалізуючи гуманістичні ідеї В.О.Сухомлинського, вчити добре всіх і кожного.